

Κριτικά Σημειώματα

ΑΘ. ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Μαν. ΧΡΙΣΤΟΦΑΚΗΣ: Περιφερειακός Προγραμματισμός. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2002.

Του Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Το βιβλίο αυτό απευθύνεται σ' όσους ενδιαφέρονται για τον Περιφερειακό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό και Προγραμματισμό και στόχο έχει να τους εισάγει στην διαδικασία του Περιφερειακού Προγραμματισμού, όπως αυτός διαμορφώνεται και ασκείται στην πράξη. Για την όσο το δυνατόν πληρέστερη κάλυψη του σκοπού αυτού, το βιβλίο διαρθρώνεται σε δέκα Κεφάλαια.

Στο πρώτο Κεφάλαιο, αποσαφηνίζεται η έννοια του Περιφερειακού Προγραμματισμού, προσδιορίζονται τα βασικά συστατικά και το περιεχόμενό του. Επίσης, αναλύονται τα δύο κύρια συστήματα προγραμματισμού (το συγκεντρωτικό και το αποκεντρωτικό) και οικοδομείται το βασικό μεθοδολογικό πλαίσιο του Περιφερειακού Προγραμματισμού. Στο δεύτερο Κεφάλαιο περιγράφεται η διαχρονική πορεία της εμφάνισης και της εξέλιξης του Περιφερειακού Προγραμματισμού στην Ελλάδα, μετά από μία συνοπτική αναφορά, στην αρχή του Κεφαλαίου, στην καθιέρωση του Περιφερειακού Προγραμματισμού στο διεθνές επίπεδο.

Στην Περιφερειακή Πολιτική και στον Προγραμματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφιερώνεται το τρίτο Κεφάλαιο. Ειδικότερα, αποτυπώνεται η διαχρονική εξέλιξη της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής, από τα πρώτα της βήματα μετά την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, μέχρι την σταδιακή της καθιέρωση σε μία από τις σημαντικότερες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την περαιτέρω ενίσχυσή της, μετά από τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις. Επίσης, στο Κεφάλαιο αυτό σκιαγραφείται το βασικό πλαίσιο, τα μέσα, οι στόχοι και οι διαδικασίες στον προγραμματισμό, όπως ισχύουν στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2000-2006. Στη συνέχεια, το τέταρτο Κεφάλαιο αφιερώνεται στην ανάλυση των Κρατικών Ενισχύσεων Περιφερειακού Χαρακτήρα, που θεωρούνται σημαντικό μέσο της Περιφερειακής Πολιτικής και αναπόσπαστο στοιχείο του Περιφερειακού Προγραμματισμού, προωθώντας μέτρα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών των Περιφερειών. Στο πέμπτο Κεφάλαιο περιγράφεται με συνοπτικό, αλλά εμπεριστατωμένο και συστηματικό τρόπο το περιεχόμενο των αναπτυξιακών σχεδίων και προγραμμάτων, σύμφωνα με τους ισχύοντες Κανονισμούς και τα σχετικά έγγραφα στο πλαίσιο της Διαρθρωτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα επόμενα Κεφάλαια του βιβλίου επικεντρώνονται στην ανάλυση του περιεχομένου και των διαδικασιών του περιφερειακού προγραμματισμού στην Ελλάδα. Έτσι, το πλαίσιο και οι φορείς του Περιφερειακού Προγραμματισμού στη χώρα μας αποτελεί το βασικό αντικείμενο διερεύνησης του έκτου Κεφαλαίου. Προς την κατεύθυνση αυτή, παρουσιάζονται το σχήμα διοίκησης και οι, με βάση αυτό, φορείς άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής, τα θεσμοθετημένα όργανα και η δομή του προγραμματισμού, το πλαίσιο και η διαδικασία υλοποίησης των δράσεων και έργων.

Στο σύστημα οργάνωσης και διαχείρισης του Περιφερειακού Προγραμματισμού στην Ελλάδα επικεντρώνεται το έβδομο Κεφάλαιο, το οποίο αναφέρεται αρχικά στην εξέλιξη του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των προγραμμάτων και των έργων. Παράτιθενται οι βασικές αρχές, που ακολουθούνται στην οργάνωση του προγραμματισμού και παρουσιάζεται το ισχύον σύστημα Διοίκησης, Διαχείρισης και Εφαρμογής των Προγραμμάτων, με ειδική αναφορά, τέλος, στα βασικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αποτελεσματική διαχείριση και χρηματοδοτική εκτέλεση των προγραμμάτων. Στο επόμενο Κεφάλαιο, το όγδοο, διερευνάται το αντικείμενο της Αξιολόγησης των προγραμμάτων, που αποτελεί κυρίαρχο συστατικό και προσδιοριστικό παράγοντα της αποτελεσματικότητας του προγραμματισμού. Αναλύονται οι βασικοί λόγοι και τα επίπεδα Αξιολόγησης, οι σχετικές έννοιες, οι μέθοδοι, οι τεχνικές και τα στάδια της Αξιολόγησης. Στο ένατο Κεφάλαιο, παρουσιάζεται το περιεχόμενο των αναπτυξιακών σχεδίων και προγραμμάτων της χώρας μας και σκιαγραφείται η ακολουθούμενη Στρατηγική Περιφερειακής Ανάπτυξης, όπως έχει δομηθεί στο Σχέδιο Ανάπτυξης, έχει εξειδικευθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα και πραγματώνεται στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2000-2006, μέσα από το τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Τέλος, στο δέκατο Κεφάλαιο σκιαγραφούνται οι προοπτικές του περιφερειακού προγραμματισμού στην Ελλάδα και οι μελλοντικές τάσεις, όπως προσδιορίζονται από τις διαφαινόμενες οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις της χώρας, σε συνδυασμό με τις αναμενόμενες επιδράσεις, που θα έχει η μελλοντική διεύρυνση της Ένωσης στην Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική.

Ο «Περιφερειακός Προγραμματισμός» των Καθηγητού Αθανασίου ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ και Δρος Μανώλη ΧΡΙΣΤΟΦΑΚΗ αποτελεί μία σημαντική συμβολή στη σύγχρονη ελληνική βιβλιογραφία για θέματα, που συνδέονται με την περιφερειακή ανάπτυξη.

Η ολοκληρωμένη παρουσίαση του πλαισίου και η διεξοδική ανάλυση της διαδικασίας και του περιεχομένου του Περιφερειακού Προγραμματισμού, όπως ισχύουν στην πράξη, καθιστούν το βιβλίο αυτό ιδιαίτερα χρήσιμο όχι μόνο για ακαδημαϊκούς, αλλά και για γενικότερους πρακτικούς σκοπούς, αφού από την μία πλευρά καλύπτει διδακτικές ανάγκες, εισάγοντας τους Φοιτητές στη σύγχρονη πρακτική του Περιφερειακού Προγραμματισμού και απ' την άλλη αποτελεί σημαντικό εργαλείο για όσους ασχολούνται στην πράξη με τα θέματα της Περιφερειακής Πολιτικής και του Προγραμματισμού.

Οι κύριες διαστάσεις, που διατρέχουν το συγκεκριμένο έργο είναι τρεις: Πρώτη είναι η συνοπτική παρουσίαση του θεωρητικού υποβάθρου και της μεθοδολογίας του Περιφερειακού Προγραμματισμού. Δεύτερη, είναι η σκιαγράφηση των γενεσιουργών λόγων της ενίσχυσης της Περιφερειακής Πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Ένωση και η συστηματική περιγραφή του βασικού πλαισίου του Προγραμματισμού, όπως τίθεται από τα κανονιστικά κείμενα της Ένωσης στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2000-2006. Τέλος, τρίτη διάσταση είναι η παρουσίαση του Περιφερειακού Προγραμματισμού στον ελληνικό χώρο και των διαφαινόμενων προοπτικών του, καθώς και η διερεύνηση των παραμέτρων, οι οποίες θα πρέπει να αξιοποιηθούν μελλοντικά στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγραμματισμού.

Η μεθοδική επεξεργασία του πλούσιου βιβλιογραφικού υλικού, η ισορροπημένη διάρθρωση των θεματικών ενοτήτων και η κατανοητή και εύληπτη διατύπωση των απόψεων των Συγγραφέων συνθέτουν ένα έργο πολλαπλά χρήσιμο για όσους ενδιαφέρονται για τον Περιφερειακό Προγραμματισμό στην σύγχρονη πρακτική του.